

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Енергоефективна економіка»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень.
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	Для всіх здобувачів вищої освіти ННІ ЕУПТ. Всі ОПП ННІ економіки, управління, права та інформаційних технологій.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4. <i>Денна форма здобуття освіти:</i> загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год., самостійна робота – 80 год. <i>Заочна форма здобуття освіти:</i> загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 4 год., практичних занять – 2 год., самостійна робота – 114 год. <i>для ОПП Правознавство:</i> лекцій – 10 год., практичних – 10 год., самостійна робота – 100 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	Державна.
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	Калініченко Олександр Володимирович, доцент кафедри економіки та публічного управління, к.е.н., доцент, ауд.476, навчальний корпус №4, e-mail: oleksandr.kalinichenko@pdaa.edu.ua, тел.: (0532)56-98-24. Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kalinichenko-oleksandr-volodymyrovych
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Факультетська вибіркова навчальна дисципліна.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)	Відсутні.
Компетентності	Загальні: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність аналізувати інформацію з різних джерел, виявляти основні проблеми та тенденції. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Фахові: СК 1. Здатність розуміти основні концепції енергоефективності, сталого розвитку та енергозбереження в контексті економіки. СК 2. Вміння оцінювати ефективність енергетичних процесів на рівні підприємств і галузей, враховуючи економічні, екологічні та соціальні аспекти. СК 3. Здатність розробляти та обґрунтовувати заходи та стратегії для зниження енергоспоживання в різних галузях національної економіки. СК 4. Здатність планувати та здійснювати управління енергетичними ресурсами на рівні підприємств, галузей національної економіки, з метою підвищення ефективності їх використання.
Програмні результати навчання/ Результати навчання	ПРН 1. Уміти розробляти й обґрунтовувати заходи щодо енергозбереження та підвищення енергоефективності в різних галузях національної економіки та на підприємствах.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення дисципліни сприяє розвитку ключових соціальних компетентностей, необхідних для професійної діяльності у сфері забезпечення енергоефективності та сталого економічного розвитку. У процесі навчання формуються лідерські якості, стресостійкість, емоційний інтелект, аналітичне та системне мислення, здатність до прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Особлива увага приділяється розвитку професійної комунікації, умінню аргументовано презентувати результати економічних розрахунків і проєктів з енергоефективності, працювати в команді та вибудовувати ефективну професійну взаємодію. Крім того, дисципліна сприяє формуванню громадянських компетентностей, зокрема екологічної відповідальності, правової обізнаності у сфері енергетичної політики, медіаграмотності та соціальної відповідальності в контексті раціонального використання енергетичних ресурсів.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування у здобувачів вищої освіти знань та вмій щодо закономірностей та тенденцій виробничого енергоспоживання та енергозбереження в галузях національної економіки та підприємствах.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Тема 1. Основи енергоефективності та сталого розвитку.</p> <p>Тема 2. Енергетична політика в Україні та світі.</p> <p>Тема 3. Енергетичні ресурси та їх вплив на національну економіку.</p> <p>Тема 4. Економіка відновлювальних джерел енергії.</p> <p>Тема 5. Енергетична безпека як складова національної безпеки України.</p> <p>Тема 6. Енергетична оцінка ефективності виробництва продукції.</p> <p>Тема 7. Енергетичний менеджмент.</p> <p>Тема 8. Енергозбереження у секторах національної економіки України.</p>	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
<p>1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>словесні методи:</i> лекція, розповідь, пояснення; – <i>наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування, спостереження; – <i>практичні методи:</i> вправи, робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, графічні роботи, есе, реферування). <p>2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>методи формування пізнавальних інтересів:</i> створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти; – <i>методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності:</i> роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки та зауваження. <p>3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>інтерактивні методи навчання:</i> дискусії, диспути, дебати; проєктування професійних ситуацій; розроблення і презентація проєктів; метод «Займи позицію»; метод «Мікрофон»; «Мозковий штурм»; – <i>методи інтерактивної візуалізації навчального матеріалу:</i> стрічка подій; – <i>комп'ютерні, мультимедійні методи:</i> використання мультимедійних презентацій. <p>4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>методи усного контролю:</i> опитування; бесіда; доповідь; – <i>методи письмового контролю:</i> контрольна робота; самостійна робота; есе; творче завдання; – <i>методи самоконтролю:</i> самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз. 	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
щодо термінів виконання та перескладання	Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись термінів – дат і часу аудиторного виконання видів робіт або дистанційного (на платформі LMS Moodle). Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на 25 % нижче. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням

	їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist .
- щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим.
- щодо зарахування результатів неформальної/інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед/під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneforma_lnuosvitu2025.pdf .
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyaz_dobuvachiv2025.pdf .

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Альтернативні енергоресурси. Вступ до спеціальності: навчальний посібник / Кол. Авторів ; за заг. редакцією С. В. Бойченка. НАУ, 2021. 397 с.
2. Енергетичний моніторинг харчових і переробних виробництв : підручник / О. Г. Бурдо, Ф. А. Трішин, І. І. Яровий. Одеса : Маджента, 2020. 246 с.
3. Енергоефективність та енергозбереження: економічний, техніко-технологічний та екологічний аспекти : колективна монографія / Кол. авторів ; за заг. ред. П. М. Макаренка, О. В. Калініченка, В. І. Аранчій. Полтава : ПП «Астроя», 2019. 603 с.
4. Краснянський М. Ю. Енергрозбереження: навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 136 с.
5. Основи енерго- і ресурсозбереження : навч. посіб. / Г. І. Канюк, Т. М. Пугачова, В. Ф. Без'язичний, О. М. Близниченко, Д. І. Шматков. Харків : Друкарня «Мадрид», 2016. 230 с.
6. Хмельнюк М. Г. Енергетичний менеджмент і аудит : підручник. Ч.2 / М. Г. Хмельнюк, О. Ю. Яковлева, О. В. Остапенко, В. А. Бежан. Одеса, 2019. 292 с.

Допоміжні

1. Болтянська Н. І. Зниження енергоємності виробництва продукції тваринництва за рахунок скорочення енергії на кормоприготування. *Інженерія природокористування*. 2018. № 1(9). С. 57 – 61.
2. Гончарук І. В. Енергетична незалежність АПК на засадах сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 17 – 18. С. 29 – 36.
3. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» / Верховна Рада України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/58/f469391n10.pdf>.
4. Енергоефективні технології : навчальний посібник / за заг. ред. А. С. Мандрики. Суми : Сумський державний університет, 2021. 330 с.
5. Калініченко О. В. Визначення ступеня забезпеченості аграрного підприємства енергетичними ресурсами. *Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики : монографія* / за заг. ред. І. А. Маркіної. Полтава : Видавництво «Сімон», 2017. С. 595 – 601.

6. Калініченко О. В. Методичні засади економічної оцінки вищого господарських та енергетичних культур. *Оптимальні енергетичні системи з урахуванням наявного потенціалу відновлюваних джерел енергії у Лісостепу України : колективна монографія / За заг. ред. М. І. Кулика, О. В. Калініченка. Полтава : ПП «Астрія», 2019. С. 91 – 103. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/17356>.*
7. Калініченко О. В. Методичні засади оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва. *Облік і фінанси*. 2016. № 2(72). С. 150 – 155.
8. Калініченко О. В. Основні засади впровадження енергозберігаючих технологій в рослинництві. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва: колективна монографія ; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астрія», 2019. С. 303 – 309. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/6978>.*
9. Калініченко О. В. Особливості енергоспоживання в рослинництві. *Бізнес Інформ*. 2017. № 6. С. 123 – 129.
10. Калініченко О. В. Теоретична сутність категорій «енергетична ефективність» та «енергетична ефективність у рослинництві». *Економіка АПК*. 2018. № 10. С. 86 – 95.
11. Калініченко О. В., Кулик М. І., Лесюк В. С. Біоекономічна оцінка ефективності виробництва біомаси енергетичних культур в Україні. *Зелена трансформація та стала біоекономіка: монографія; за наук. ред. А. А. Олешко, О. Ю. Будякової. Київ : КНУТД, 2024. С. 455 – 479. URL: <https://doi.org/10.30857/978.617.7763.34.4>.*
12. Калініченко О. В., Пінченко О. С. Теоретичні засади енергетичної ефективності аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 23. С. 157 – 163. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.23.157>.
13. Калініченко О. В., Пінченко О. С. Формування стратегій підвищення енергетичної ефективності аграрних підприємств України. *Агросвіт*. 2025. № 22. С. 208 – 215. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.22.208>.
14. Медведєва Н. А., Левицький М. А., Сухенько В. Ю., Слободянюк Н. М. Теорія та практика виконання діагностичного енергоаудиту. Стандартизація, сертифікація, якість. 2019. № 1 (113). С. 30 – 42.
15. Новітні енергетичні технології та їх вплив на функціонування систем енергопостачання : аналіт. доп. / О. М. Суходоля. Київ : НІСД, 2022. 36 с. URL : <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.17>.
16. Організаційно-економічний механізм енергозбереження : монографія / Ю. В. Дзядичевич, В. Я. Брич, В. В. Дзеджула та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 154 с.
17. Перегуда Є. В., Стойко О. М., Деревінський В. Ф., Семко В. Л., Мамонтов І. О., Місержи С. Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації : проблеми формування та реалізації : монографія. КиївТернопіль : «Бескиди», 2018. 203 с.
18. Kalinichenko, O., Kulyk, M., & Lesiuk, V. (2024). Economic and energy efficiency of resource-saving technology for switchgrass cultivation. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 10(2). P. 31 – 51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.02>.
19. Lutkovska S., Martyn O., Kalinichenko O., Kulyk M., Prokopenko O., Lesiuk V., Lesiuk A. Financial and economic management of the efficiency of energy crop production in the system of smart technological development of labor resources. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2025. Vol. 47 (2). P. 162 – 173. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2025.13>.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.
2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. URL: <https://sae.gov.ua/uk/pressroom/1133>.
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.
5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
7. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.
11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.
12. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол від 15 грудня 2025 року № 11

Додаток до силябусу «Енергоефективна економіка»

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
денна форма**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування, участь у дискусіях	розв'язування тестів	доповіді (реферати, презентації)	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Основи енергоефективності та сталого розвитку	3	2	9	3	8
Тема 2. Енергетична політика в Україні та світі	3	2		3	17
Тема 3. Енергетичні ресурси та їх вплив на національну економіку	3	2	9	3	8
Тема 4. Економіка відновлювальних джерел енергії	3	2		3	17
Тема 5. Енергетична безпека як складова національної безпеки України	3	2	9	3	8
Тема 6. Енергетична оцінка ефективності виробництва продукції	3	2		3	17
Тема 7. Енергетичний менеджмент	3	2	9	3	8
Тема 8. Енергозбереження у секторах національної економіки України	3	2		3	17
Разом	24	16	36	24	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
заочна форма**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування, участь у дискусіях	розв'язування тестів	доповіді (реферати, презентації)	виконання контрольної роботи	
Тема 1. Основи енергоефективності та сталого розвитку	-	2	20	50	2
Тема 2. Енергетична політика в Україні та світі	-	2			2
Тема 3. Енергетичні ресурси та їх вплив на національну економіку	14	2			16
Тема 4. Економіка відновлювальних джерел енергії	-	2			2
Тема 5. Енергетична безпека як складова національної безпеки України	-	2			22
Тема 6. Енергетична оцінка ефективності виробництва продукції	-	2			2
Тема 7. Енергетичний менеджмент	-	2			2
Тема 8. Енергозбереження у секторах національної економіки України	-	2			52
Разом	14	16	20	50	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
заочна форма ОПІ Правознавство**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування, участь у дискусіях	розв'язування тестів	доповіді (реферати, презентації)	виконання контрольної роботи	
Тема 1. Основи енергоефективності та сталого розвитку	-	2	5	49	7
Тема 2. Енергетична політика в Україні та світі	3	2	-		5
Тема 3. Енергетичні ресурси та їх вплив на національну економіку	3	2	-		5
Тема 4. Економіка відновлювальних джерел енергії	-	2	5		7
Тема 5. Енергетична безпека як складова національної безпеки України	3	2	-		5
Тема 6. Енергетична оцінка ефективності виробництва продукції	3	2	-		5
Тема 7. Енергетичний менеджмент	-	2	5		7
Тема 8. Енергозбереження у секторах національної економіки України	3	2	5	59	
Разом	15	16	20	49	100

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час семінарських занять у таких формах, як усне опитування, розв'язування тестових завдань, підготовка та представлення доповіді, реферату або презентації, виконання завдань самостійної роботи, а для здобувачів заочної форми навчання – виконання контрольної роботи.

**Шкала та критерії оцінювання опитування (участь у дискусіях) – 3 бали
денна та заочна форми**

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Змістовна відповідь свідчить про глибоке розуміння теоретико-методологічних засад формування та реалізації державної й регіональної політики у сфері енергоефективності та раціонального використання енергетичних ресурсів. Демонструється здатність до системного аналізу соціально-економічних чинників забезпечення енергоефективного розвитку з урахуванням національних інтересів, вимог енергетичної безпеки та сучасних глобальних викликів. Відповідь характеризується логічною структурованістю, науковою обґрунтованістю та використанням статистичних даних, нормативно-правової бази й фахових джерел. Ґрунтовне засвоєння теоретичних положень поєднується з умінням застосовувати економічні механізми стимулювання енергоощадження, здійснювати оцінювання ефективності відповідних заходів і розробляти практичні рекомендації щодо їх запровадження. Наявність аргументованих пропозицій і сучасних підходів до підвищення рівня енергоефективності свідчить про сформованість професійної компетентності, аналітичного мислення та здатності до прийняття обґрунтованих управлінських рішень.	3
Достатній	Відповідь демонструє добре розуміння ключових аспектів теми, однак без належної глибини аналізу. Аргументація є чіткою, проте супроводжується обмеженою кількістю конкретних фактів і доказів. Простежується достатній рівень здатності до практичного застосування знань, проте можливі окремі неточності або обмеження. Продемонстровані спроби впровадження нових підходів чи креативних рішень, проте вони охоплюють не всі аспекти порушеної проблематики.	2

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
Низький	Відповідь свідчить про недостатній рівень опанування теоретичних засад і методичних підходів до аналізу проблем енергоефективності. Знання мають переважно описовий характер і обмежуються загальними положеннями без належного концептуального обґрунтування. Аргументація є непослідовною та фрагментарною, бракує опори на статистичні дані, нормативно-правову базу й наукові джерела. Практичне застосування інструментів економічного оцінювання заходів з енергоощадження продемонстровано на мінімальному рівні, із недостатнім аналізом і обмеженою кількістю прикладів. Окремі спроби формулювання інноваційних підходів присутні, однак вони не відзначаються системністю, глибиною опрацювання та достатнім рівнем наукової обґрунтованості.	1
Незадовільний	Відповіді є неправильними або повністю відсутніми, що свідчить про відсутність базових знань щодо сутності енергоефективності. Такий рівень підготовки унеможливорює оцінювання сформованості відповідних компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.	0

**Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів – 2 бали
денна та заочна форми**

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти надає правильні відповіді на 71–100 % тестових завдань, що свідчить про належний рівень засвоєння навчального матеріалу та сформованість відповідних знань, умінь і компетентностей.	2
Достатній	Здобувач вищої освіти надає правильні відповіді на 51–70 % тестових завдань, що свідчить про базовий рівень засвоєння навчального матеріалу, часткове розуміння ключових понять та обмежену сформованість відповідних компетентностей.	1
Низький	Здобувач вищої освіти надає правильні відповіді менш ніж на 50 % тестових завдань, що свідчить про недостатній рівень засвоєння навчального матеріалу, фрагментарне або поверхнєве розуміння основних понять і відсутність сформованих компетентностей, необхідних для досягнення програмних результатів навчання.	0

**Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді (реферату, презентації)* – 9 (20; 5) балів
денна та заочна форми**

Кількість балів			Критерії оцінювання
денна форма	заочна форма	заочна форма	
8-9	18-20	5	Зміст: матеріал характеризується глибоким розкриттям теми з повним усвідомленням основних ідей; інформація є точною, актуальною та чітко відповідає заданій темі; присутній ґрунтовний аналіз і прояв критичного мислення. Структура: матеріал має чітко визначену структуру з логічно побудованими вступом, основною частиною та висновками; забезпечена логічна послідовність і узгодженість усіх складових роботи. Оформлення та візуалізація: використані якісно підібрані візуальні засоби, які ефективно підсилюють основні тези; текст оформлений відповідно до вимог, без граматичних, стилістичних та орфографічних помилок. Виступ: презентація матеріалу відзначається чіткістю, впевненістю та виразністю; забезпечується активна взаємодія з аудиторією, залучення слухачів до обговорення; демонструється високий рівень підготовки, а також здатність оперативно і компетентно відповідати на питання.
6-7	14-17	4	Зміст: матеріал характеризується розкриттям теми; інформація актуальною та чітко відповідає заданій темі; присутній ґрунтовний аналіз і прояв критичного мислення. Структура: матеріал має визначену структуру з логічно побудованими вступом, основною частиною та висновками; забезпечена логічна послідовність і узгодженість усіх складових роботи. Оформлення та візуалізація: використані якісно; текст оформлений відповідно до вимог, без граматичних, стилістичних та орфографічних помилок. Виступ: презентація матеріалу відзначається впевненістю та виразністю; забезпечується активна взаємодія з аудиторією, залучення слухачів до обговорення; демонструється достатній рівень підготовки, а також здатність компетентно відповідати на питання.

Кількість балів			Критерії оцінювання
денна форма	заочна форма	заочна форма	Зміст: основні ідеї розкриті, проте не повністю або поверхнево; матеріал загалом відповідає темі, однак містить певні неточності та недопрацювання; присутні елементи аналізу, які проте не відзначаються достатньою глибиною. Структура: структура роботи загалом зрозуміла та містить вступ, основну частину і висновки, але має незначні недоліки; деякі логічні зв'язки викладу є непослідовними. Оформлення та візуалізація: використані візуальні матеріали частково відповідають змісту, проте деякі з них не цілком узгоджуються з основними тезами; текст оформлений на прийнятному рівні, хоча містить незначні граматичні та стилістичні помилки. Виступ: подача матеріалу помірно чітка, проте позбавлена виразності; взаємодія з аудиторією є обмеженою; рівень підготовки задовільний, однак відчувається нестача впевненості та імпровізації під час відповідей.
4-5	8-13	2-3	
0-3	0-7	0-1	Зміст: основна ідея або відсутня, або сформульована дуже слабо; матеріал не відповідає темі або містить численні суттєві неточності; відсутній аналіз і глибоке розуміння предмета дослідження. Структура: чітка структура відсутня; організація матеріалу є слабкою – вступ, основна частина та висновки не виділені або сформульовані нечітко; логіка викладу незрозуміла, фрагментарна або хаотична. Оформлення та візуалізація: використано мінімум візуальних матеріалів, які не підтримують основний зміст; текст не відформатований належним чином, містить численні граматичні та стилістичні помилки. Виступ: подача матеріалу монотонна або невиразна; взаємодія з аудиторією відсутня; рівень підготовки низький – спостерігаються часті паузи, читання з листа, що ускладнює сприйняття інформації.

*Протягом вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти денної форми навчання виконують чотири доповіді (реферати, презентації).

Для здобувачів заочної форми навчання передбачено виконання однієї доповіді (реферату, презентації).

Для здобувачів заочної форми навчання освітньо-професійної програми «Правознавство» передбачено виконання чотирьох доповідей (рефератів, презентацій).

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи – 3 бали денна форма

Рівень опанування РН	Якісна оцінка самостійної роботи здобувача	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти повною мірою та коректно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам і відображають очікувані результати навчання за відповідною темою.	3
Достатній	Виконані завдання становлять не менше ніж 80 % від загального обсягу. Допущено незначні помилки та окремі неточності щодо заявлених результатів навчання.	2
Задовільний	При виконанні завдань самостійної роботи допущено певну кількість помилок. Загальний обсяг виконання становить від 40 % до 60 % від загального обсягу, спостерігається часткова невідповідність очікуваним результатам навчання.	1
Низький	Здобувач допускає значну кількість помилок при виконанні завдань; загальний обсяг виконаної роботи становить менше ніж 10 % від загального обсягу, що унеможливує оцінювання рівня формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.	0

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи заочна форма

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне завдання	0-4	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу з численними помилками та прогалинами; судження є необґрунтованими; спостерігається недостатній рівень самостійності мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	5-9	Свідоме відтворення матеріалу з поодинокими незначними помилками; спостерігаються незначні порушення логічності та послідовності викладу; рівень самостійності мислення проявляється недостатньо. Відповідь стилістично правильна, містить поодинокі граматичні помилки.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
	10-15	Свідоме та повне відтворення матеріалу з незначними неточностями у другорядних деталях; виклад матеріалу є достатньо обґрунтованим, спостерігаються незначні порушення послідовності викладу. Відповідь стилістично та граматично коректна.
	16-20	Виклад матеріалу є глибоко обґрунтованим, логічним та переконливим. Відповідь містить власні приклади, що свідчать про творче застосування знань. Текст відповіді стилістично й граматично коректний.
Максимальна кількість балів	20 балів	
Творче завдання	0-8	Завдання практично не виконане або подане формально, аналіз відсутній. Джерела або зовсім не використані, або є неприйнятними. Висновки відсутні. Виклад хаотичний, академічні вимоги повністю порушені. Програмні результати навчання не досягнуті: студент не продемонстрував ані знань, ані здатності застосовувати їх у практичному контексті.
	9-15	Завдання містить лише опис компанії без належного аналізу корпоративної соціальної відповідальності, інформація подана фрагментарно і поверхово. Джерела майже відсутні або неякісні, факти не підтверджені. Висновки слабкі, без зв'язку з основним змістом. Текст містить суттєві мовні та стилістичні помилки, структура хаотична. Програмні результати навчання досягаються на мінімальному рівні: відтворюються лише загальні відомості без застосування знань для аналізу чи критичної оцінки.
	16-22	Завдання має загальний характер, аналіз здійснено обмежено, окремі аспекти корпоративної соціальної відповідальності залишилися поза увагою. Використані джерела частково, переважно Поверхові, відсутній критичний підхід. Висновки подані у вигляді загальних тверджень без практичної значущості. Стиль викладу не завжди чіткий, можливі логічні та стилістичні помилки. Програмні результати навчання досягаються частково: студент демонструє здатність відтворювати базову інформацію, однак системне й критичне мислення проявлене слабо.
	23-26	Завдання виконана якісно, однак містить окремі недоліки. Аналіз практики корпоративної соціальної відповідальності достатній, але окремі напрями розглянуті поверхово або неповно. Використані джерела обмежені, серед них переважають описові матеріали. Висновки логічні, але недостатньо критично обґрунтовані. Мова й стиль у цілому академічні, проте можливі неточності. Досягнуті програмні результати навчання полягають у здатності знаходити та систематизувати інформацію, застосовувати теоретичні підходи на практиці та робити загальні висновки на основі прикладів.
	27-30	Завдання повністю відповідає вимогам: має чітку структуру, глибокий і всебічний аналіз практики корпоративної соціальної відповідальності компанії з урахуванням економічних, соціальних та екологічних аспектів. Використані різноманітні надійні джерела – офіційні звіти, наукові публікації, аналітичні матеріали. У тексті присутнє критичне опрацювання інформації. Висновки аргументовані, логічні, містять власну оцінку ефективності корпоративної соціальної відповідальності та рекомендації щодо її вдосконалення. Мова академічна, стиль викладу грамотний, оформлення відповідає встановленим вимогам. Досягнуті програмні результати навчання включають здатність критично аналізувати діяльність підприємств, застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних кейсів, працювати з аналітичними матеріалами та формулювати власну позицію.
Максимальна кількість балів	30 бали	
Всього	50 балів	Робота може бути повернена на доопрацювання у разі невідповідності встановленим вимогам.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є залік.